

Kmetijsko-izobraževalni center Salzkammergut: arhitektura, trajnostnost in odlična izvedba projekta so navdušili člane žirije.

Alpska arhitektura: privlačna in kakovostna

Kakšna je sploh trajnostna arhitektura v Alpah? Na zastavljeno vprašanje nam lahko odgovorijo zmagovalci Constructive Alps, mednarodnega natečaja za trajnostno prenovalno in gradnjo v Alpah, ki so nagrade prejeli 29. avgusta 2013. Njihovi odgovori so prepričljivi, skrbno pripravljene in celostno zastavljene projekti. Kinodvorana, dom za starejše, mlin, gasilski dom, planinska koč, cerkev - to je široka paleta objektov, ki so po oceni petčlanske mednarodne žirije Constructive Alps zgleden primer kakovostne arhitekture v Alpah. Nagradjeni objekti so razpršeni po celotnem alpskem loku, a primat na področju trajnostne arhitekture gre še vedno vorarlberškim investitorjem in arhitektom.

Kmetijsko-izobraževalni center Salzkammergut: trajnostnost iz prakse

Kmetijska šola, zgrajena po načrtu vorarlberških arhitektov Josefa Finka in Markusa Thurnherja v Zgornji Avstriji, je prvo nagrado prejela za premišljen celostni koncept: Kmetijsko-izobraževalni center Salzkammergut, ki sta ga arhitekta zasnovala na podlagi štirikotno razporejene kmetije, zavzema malo prostora, zgrajen je v pasivnem standardu in z razširitvijo obstoječega objekta. Objekt je iz lesa bele jelke lokalnega izvora, za izolacijo pa je bila uporabljena ovčja volna. Na strehi je postavljen solarni sistem, stranišča se izplakujejo z deževnico. Šolski center obiskuje okoli 200 bodočih kmetovalcev, pri čemer jih 150 živi v centru, kjer imata svoje prostore tudi trgovina, ki prodaja lastne proizvode, in prostor za delavnice na temo obnovljivih virov energije.

Zadostnost in regionalni razvoj

Družina Brugger je v prenovalno 250 let stare kmečke hiše v avstrijskem kraju Bartholomäberg vložila ogromno lastnega dela. Žirija ji je namenila drugo nagrado. Objekt je odličen primer za to, kako lahko alpski prebivalci skrbno ravnajo z domačo stavbno dediščino, se izognejo prevelikim stroškom in si izboljšajo kakovost svojega življenja.

Tretjo nagrado je žirija podelila slovenskemu centru Rinka - večnamenskemu središču za trajnostni razvoj Solčavskega. V markantni novogradnji s fasado iz lesa macesna sta tudi prostor za prodajo lokalnih izdelkov in dvorana, kjer se lahko srečujejo domačini

Primeri dobre prakse potujejo po Alpah

30 najlepših in podnebju najprijaznejših projektov si je trenutno mogoče ogledati v Planinskem muzeju v Bernu v Švici, nato pa bodo kot potujoča razstava potovali tudi po drugih alpskih državah (denimo oktobra 2013 v Vaduzu v Lihtenštajnu, decembra v Meranu v Italiji).

Švica je na začetku leta 2013 s podporo Kneževine Lihtenštajn, Univerze Lihtenštajn in Mednarodne komisije za varstvo Alp (CIPRA) razpisala vsealpsko arhitekturno nagrado za trajnostno prenovalno in gradnjo Constructive Alps v višini 50.000 evrov, katere namen je bil okrepiti prizadevanja na področju varstva podnebja na območju Alp - v Alpah na področju gradnje in prenovalne dosega poraba energije namreč kar 40 odstotkov.

Viri in več informacij na: www.constructivealps.net/sl/

Stališča CIPRE

Erwin Rothgang, predsednik CIPRE Nemčija.

Stališča CIPRE: Energijski preobrat - sprejemljiv za naravo in ljudi

Energijski preobrat je eden od odgovorov na grožnjo globalnega segrevanja in nevarna tveganja, ki jih prinaša jedrska energija. O tem, katere so pri tem minimalne zahteve v primeru Bavarskih Alp, je spregovoril predsednik CIPRE Nemčija Erwin Rothgang. Vseh osem članskih organizacij CIPRE Nemčija, ki zastopajo okoli 1,5 mio. posameznih članov, se je izreklo za energijski preobrat, če bo ta izpeljan tako, da bo sprejemljiv za naravo oz. okolje. Navdušenost nad energijskim preobratom ne sme biti povod za neomejeno rabo naravnega okolja in pokrajine za potrebe proizvodnje, hranjenja in porazdelitve obnovljivih virov energije.

V dokumentu, v katerem predstavlja svoje stališče o teh vprašanjih, je CIPRA Nemčija na podlagi podrobnih meril za rabo vode, vetra, fotovoltaike, biomase in geotermije oblikovala zahteve za sprejemljivost energijskega preobrata za naravno okolje v nemških Alpah. Po njeni oceni je tako med drugim treba ohraniti sonaravne vodotoke, ki se ne bi smeli uporabljati za gradnjo novih hidroenergetskih objektov; prav tako bi morala biti dovoljena postavitve vetrnih elektrarn le na lokacijah zunaj zavarovanih območij, pri čemer bi morale biti izpolnjene stroge zahteve glede biotske raznovrstnosti in podobe pokrajine.

Energijski preobrat ne zadeva le načina proizvodnje energije, temveč pomeni globok poseg v

gospodarstvo, navade potrošnikov ter oblikovanje in rabo naše pokrajine. Zato lahko uspe le, če bo deležen podpore javnosti. Osnovna pogoja pri tem so lokalni in regionalni koncepti, ki predvidevajo vključevanje prebivalcev v odločevalske procese, kakor tudi transparentno, ljudem dostopno načrtovanje. Učinkovite strategije za zmanjšanje porabe energije, učinkovitejšo rabo energije in ukinitvev okolju škodljivih subvencij so tako nujno potrebni koraki, ki jih je treba storiti, če želimo obdržati poseganje v pokrajino v sprejemljivem obsegu. Viri in več informacij na: www.cipra.org/de/CIPRA/cipra-deutschland (de)

Novice iz CIPRE

Vroče zaželeni hlad voda: v središču pozornosti 98. številke revije Alpe na odru je raba vodá.

Da bo dovolj vode za vse

Po najdragocenejšem alpskem viru vlada veliko povpraševanje. Voda mora ostati javno dobro - kateri so razlogi za to, si lahko zdaj preberete v zadnji številki revije CIPRE Alpe na odru z naslovom Voda - neprecenljiv vir. Če se zdi, da imamo nečesa na voljo v poljubnih količinah, se prednosti največkrat niti ne zavedamo. To se dogaja ljudem v Alpah, ko gre za vodo. Ko je vode nekje preveč ali premalo, npr. v sušnih obdobjih, ob zemeljskih plazovih ali visokih vodah, pa je to osrednja tema. Vendar čista voda in prosti dostop do vodnih virov tudi v Alpah nista zagotovljena.

Privatizacija pitne vode, širitev izkoriščanja vodne energije, trženje mineralne vode - konflikti so neizogibni. Zaradi podnebnih sprememb se spreminja tudi razpoložljivost vode v časovnem in prostorskem smislu, to pa ima lahko za kmetijstvo hude posledice.

Alpe kot vodni zbirnik oskrbujejo širša območja Evrope s pitno in porabno vodo. "Vode je dovolj za vse," poudarja Jean Ziegler (član svetovalnega odbora v Svetu Združenih narodov za človekove pravice), v intervjuju, objavljenem v zadnji številki revije Alpe na odru. Gre predvsem za vprašanje odgovornosti in porazdelitve.

Potrebujemo celovit pristop k reševanju, kakor tudi vsealpsko vodno politiko, kar je razvidno tudi iz dolgoletnih zahtev CIPRE, ki vodi namenja posebno pozornost; ta bo osrednja tema njene letne konference "Alpe kot vodeno korito - kdo daje, kdo jemlje in kdo odloča?", ki bo potekala v Bolzanu v Italiji od 10. do 12. oktobra 2013.

Revija Alpe na odru je brezplačno objavljena na www.cipra.org/sl/CIPRA/cipra-international

Skupna akcija Greenpeace in fotografa Spencerja Tunicka: ozaveščanje javnosti o ranljivosti človeka in ledenikov zaradi podnebnih sprememb.

Prilagajanje podnebnim spremembam v praksi

Ali je informacije o podnebnih spremembah sploh mogoče nazorno posredovati? Zbirka primerov C3-Alps predstavlja v obliki slikovnega gradiva in kratkih filmov natanko to, česar ne more izraziti tisoč besed. Prepričljivo komuniciranje vsebin, kot so podnebne spremembe, je zagotovo izziv. Za prikaz kompleksnih medsebojnih povezav, kot so meteorološki vplivi in verjetnost pojava sprememb, je treba prebrati precej strani besedila in to je za številne bralce prenaporno. Slikovno gradivo, grafične prikaze in kratke filme pa naši možgani sprejemajo skorajda samodejno. Telo porabi manj energije, ljudje se odzovejo s čustvi in čuti.

Projekt C3-Alps na podlagi praktičnih primerov ponazarja, kako je mogoče take teme, kot je prilagajanje podnebnim spremembam, posredovati javnosti. Zbirka vsebuje zanimive predloge za medijske ustvarjalce, nevladne organizacije in vse zainteresirane na območju Alp in tudi zunaj njega.

V novih oblikah komuniciranja so zelo zastopana orodja družbenih medijev, denimo spletni dnevniki, omrežji Facebook ali Youtube. Akcija "it's happening" je dober primer za to, kako lahko v svetu izvajamo projekte na področju varčevanja izpustov CO₂, kratki film "it's time for decisions now!" pa odgovarja na vprašanje, zakaj so ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam tako pomembni.

Projekt C3-Alps, ki se izvaja v okviru Interregovega programa Območje Alp/Alpine Space, prenaša znanstvene rezultate s področja prilagajanja podnebnim spremembam v prakso. CIPRA izvaja projekt za Kneževino Lihtenštajn in je bila odgovorna za zbirko primerov na mednarodni ravni.

Zbirka primerov in več informacij na:

www.c3alps.eu/index.php/de (en), www.c3alps.eu/index.php/en/ (en)

Novice iz Alp

Na dobri poti do energijske avtonomnosti

Postati neodvisen od uvoza energentov je cilj, ki so si ga zastavile številne alpske regije. Med njimi je tudi Vorarlberg, kjer želi ta cilj z vključevanjem prebivalcev doseči do leta 2050. Kot ugotavlja vmesno poročilo, je avstrijska zvezna dežela pri izvajanju tega projekta na dobri poti in to na vseh področjih.

Avstrijska zvezna dežela je odločena postati energijsko avtonomna do leta 2050, kar pomeni, da mora biti bilanca porabe in proizvodnje energije iz obnovljivih virov energije izravnana. Letno vmesno poročilo kaže, da celotna poraba energije kljub gospodarski rasti ter povečevanju stanovanjske površine in naraščanju prometa tendencialno pada in da se dežela približuje svojemu cilju, tj. energijski neodvisnosti.

Razvoj na posameznih sektorjih poteka različno: pri ogrevanju prostorov so se občutno zmanjšali poraba energije in izpusti

CO₂, poraba električne energije pa ostaja na enaki ravni. Nasprotno se vidno povečuje poraba energije za mobilnost. Preobrat takega trenda naj bi sedaj dosegli z uvedbo letne vozovnice, ki velja za celoten javni promet in stane le en evro dnevno.

Vse dejavnosti, s katerimi naj bi dosegli energijsko samostojnost, so zajete v vizionarskem načelu, poimenovanem "101 ukrep za prihodnost naših vnukov". Naslednji cilj bo zagotavljanje visoke kakovosti sedanjega in prihodnjega življenja za vse generacije. Prizadevanja tako daleč presega oskrbo z energijo. Prebivalci Vorarlberga k doseganju cilja odločilno prispevajo sami, saj se udeležujejo javnih srečanj, sodelujejo v delovnih skupinah ali informativnih predstavitev projektov na tem področju. Po eni strani lahko soddoločajo, po drugi strani pa so pozvani k samostojnemu delovanju, denimo tako, da kupujejo delnice domačega podjetja, ki njihov kraj oskrbuje z električno energijo, proizvedeno iz sončne energije.

Viri in več informacij na: www.energiezukunft-vorarlberg.at (de)

Kmalu planinske vasi tudi na Bavarskem?

Izvirnost, tradicija in običaji niso doma le v Avstriji. Zato naj bi projekt Planinske vasi uvedli tudi v bavarske gore - to je ambiciozna pobuda planinskih društev.

20 avstrijskih krajev, med drugim Mallnitz ali Reichenau ob Raxu, se je leta 2008 na pobudo avstrijskega planinskega društva združilo in postalo "planinska vas". Njihov cilj je trajnostni regionalni razvoj kot protiutež intenzivnim oblikam turizma in umetnim inscenacijam v naravnem okolju. V središču pozornosti so gorski športi, ki spoštujejo načela Alpske konvencije, neokrnjeno naravo in pokrajino.

Hinterstein v Oberallgäu želi zdaj združenju pristopiti kot prva bavarska vas. Pri tem mora izpolnjevati ista merila kot veljajo v Avstriji: planinska vas tako ne sme imeti več kot 2.500 prebivalcev in delež zavarovanega območja mora biti večji od 20 odstotkov, premagati pa bo morala še nekatere druge ovire, kot sta določitev okvirnih pogojev ali financiranje. V naslednjih letih naj bi na Bavarskem imenovali še več planinskih vasi. Planinska društva, ki so odgovorna za projekt, želijo dolgoročno in na podlagi izkušenj iz Nemčije status planinske vasi uveljaviti na celotnem območju Alp.

Viri in več informacij na: www.alpenverein.de/presse (de), www.mountainvillages.at/ (en)

Zeleni zimski športi

Smučarska središča gradijo podnebju prijazne žičnice, Francija pa z novo zakonodajo od upraviteljev žičniških naprav zahteva, da navedejo količino izpustov CO₂. V nadaljevanju o prizadevanjih smučišč za delovanje, ki bo skladno z naravo.

Da velik del izpustov CO₂ nastaja ob prihodu turistov v smučarska središča, je večini dobro znano dejstvo. V Franciji so se tako odločili, da bodo o deležu izpustov CO₂ pri delovanju žičniških naprav začeli obveščati javnost. Od oktobra 2013 morajo upravitelji žičnic na smučarske karte in opozorilne table navesti njihovo bilanco CO₂. Javno bosta objavljeni tudi bilanca izpustov ogljikovega dioksida, ki nastajajo pri proizvodnji in prevozu goriva, kot tudi poraba med obratovanjem. Istočasno poskušajo smučarska središča v številnih alpskih državah svojo bilanco CO₂ izboljšati z uporabo energije iz obnovljivih virov. Tak primer je smučišče Les Carroz v francoskem departmaju Visoka Savoja, ki je pred kratkim zgradilo žičnico, ki uporablja energijo iz vodne in vetrne energije in fotovoltaike. Drug primer je žičnica, imenovana "čarobna preproga", ki leži v avstrijski dolini Zillertal in v 180 metrov dolgem predoru z vgrajeno fotovoltaično napravo proizvede okoli 6.000 kilovatnih ur električne energije več, kot jo porabi. Manj učinkovit je bil poskus na avstrijskem smučišču Salbstiegl, kjer naj bi celotne potrebe po energiji pokrili z energijo iz tamkajšnje vetrne turbine. Medtem ko v poletnih mesecih skoraj vso energijo odvajajo v javno omrežje, pa morajo v zimskih mesecih dodatno energijo za umetno zasneževanje dokupovati.

Viri in več informacij na:

<http://legifrance.gouv.fr/affichTexte> (fr), www.smartplanet.fr/smart-technology (fr), www.energiesystemederzukunft.at/results.html (de), <http://i-magazin.at/erneuerbare-energie> (de)

Italiji grozi prometni zastoj

Leta 2016 je načrtovano odprtje gotthardskega predora, zaradi česar bo mogoče večji del tovornega prometa med Italijo in Švico preusmeriti na železnico. Na italijanski strani pa manjka infrastruktura. Se bo zaradi tega država pogreznila v zastoje?

Doris Leuthard, švicarska ministrica za promet, je prve dni septembra v Rimu obiskala italijanskega kolega Maurizioja Lupija. Pogovarjala sta se o preusmeritvi tovornega prometa s ceste na železnico in odprtju baznega predora pod Gotthardom, ki je predviden za leto 2016. Z dokončanjem nove železniške alpske transverzale (NEAT) bodo desetine milijonov ton blaga preusmerjene na železnico. Težava pa je v tem, da je Italija na to popolnoma nepripravljena, zatrjujejo v italijanski okoljevarstveni organizaciji Legambiente. "Prometna politika je bila doslej osredotočena na strateško manj pomembno železniško povezavo na relaciji Lyon -Torino in izgradnjo cestne infrastrukture." To pomeni, da zato ni nujnih dostopov in logističnih centrov, ki bi omogočali povezavo na NEAT. Legambiente poleg tega opozarja, da se tovor, ki prispe v Italijo, vnovič naloži na tovornjake, to pa povzroča zastoje na cestah.

Sicer pa tovrstne zamude niso nič novega. Švica namerava Italiji zagotoviti finančno pomoč pri izgradnji južnega dostopa do NEATa. "Pri načrtovanju želimo sodelovati in imeti jasna zagotovila, da bo dostop v Italijo tudi dejansko deloval," zahteva Leuthardova. Zaradi tega je gradnja druge cevi v cestnem predoru skozi gotthardski masiv po oceni organizacije Legambiente in švicarske alpske iniciative kontraproduktivna, saj to pomeni, da potencial železnice ne bo izkoriščen.

Namesto nove infrastrukture so nujno potrebni učinkoviti usmerjevalni instrumenti - eden od njih je alpska tranzitna borza.

Viri in več informacij na: www.alpeninitiative.ch/alpeninitiative (de/fr/it), www.legambiente.it/contenuti/comunicati (it), www.uvek.admin.ch/dokumentation/00474/00492 (de/fr/it), www.srf.ch/news/international (de)

Narodni park Mercantour

Francoski narodni park Mercantour ima novo listino, ki so jo pripravljali dolga štiri leta. Listino je pred kratkim sprejelo 21 od

28 občin. In kaj se je s sprejetjem listine zanje spremenilo?

"Z začetkom veljavnosti se končuje dolgo in kompleksno obdobje oblikovanja listine," pojasnjuje Fernand Blanchi, predsednik Narodnega parka Mercantour. Dokument so skupaj pripravili predstavniki političnih strani in upravnih organov, okoljevarstvene skupine in zaposleni v parku. Blanchi je zadovoljen s 75-odstotnim soglasjem občin, ki ležijo na območju parka, in upa, da se bo sodelovanje z njimi v prihodnje še izboljšalo. S podpisom listine so občinam zagotovljeni podpora strokovnjakov, sofinanciranje projektov in tudi znak Narodnega parka v smislu oznake odličnosti. Na željo občin naj bi se v prihodnje število skupnih projektov povečalo, npr. na področju spodbujanja sonaravnega turizma. Občine so se s sprejetjem listine zavzele za trajnostni razvoj, kar ni vedno enostavna naloga. "Pravila, ki veljajo za parkovno območje, so za marsikatero predstavnika občin prestroga. In to je razlog, zakaj sedem občin listine ni hotelo sprejeti," je pojasnil Alain Boulogne iz CIPRE Frankreich. Podlaga za izdelavo nove listine je bil francoski zakon iz leta 2006, ki zavarovanim območjem zagotavlja več odločanja pri upravljanju. Občine, ki ležijo na območju parka Mercantour, so morale letos (2013) prvič od ustanovitve narodnega parka v letu 1979 odločiti o svojem pristopu k narodnemu parku. Viri in več informacij na: www.actu-environnement.com/ae/news (fr), www.mercantour.eu/index.php/presentation (fr)

Alpska politika v središču pozornosti švicarske Stranke zelenih

Zeleni so odkrili Alpe. Stranka je ustanovila delovno skupino za Alpe, ki je pritegnila pozornost s prvo resolucijo.

Podnebne spremembe, združljivost varstva pokrajine s proizvodnjo energije ter ekološko-socialno regionalno gospodarstvo so v strankini delovni program že vključeni, zdaj pa bodo v stranki posebno pozornost posvetili še gorskim regijam. "Območje Alp je tesno povezano z našimi zelenimi cilji in vrednotami," pojasnjuje Regula Rytz, sopredsednica švicarske Stranke zelenih. Zastopanje interesov gorskih območij v prihodnje ne sme biti prepuščeno le meščansko usmerjeni švicarski delovni skupnosti za gorska območja (SAB), zato so Zeleni ustanovili delovno skupino za alpsko politiko in navezali dialog s strokovnjaki za gorska območja in NVO.

Prvi rezultat delovne skupine je resolucija, ki ima osem točk. Med drugim v stranki zahtevajo, da se Švica skupaj s sosednjimi državami prizadeva za uresničevanje cilja varstva podnebja v Alpah na regionalni ravni. V ta namen bo morala država nameniti dovolj finančnih sredstev, da bi švicarske gore zavarovala pred učinki podnebnih sprememb. Dokument vsebuje zahtevo po hitri uvedbi alpske tranzitne borze kot tudi samostojnega programa za energijsko gradnjo in prenovo stavb na gorskih območjih. Stranka si prav tako prizadeva, da "bi se Švica z ratifikacijo izvedbenih protokolov Alpske konvencije končno tudi formalno in v mednarodnem smislu jasno opredelila za trajnostni razvoj Alp." Na jesenskem srečanju bo delovna skupina pripravila konkretne predloge za področje trajnostnega turizma in energijske prenove.

Viri in več informacij na:

www.gruene.ch/web/gruene/de/positionen (de/fr)

Prireditve

Konferenca/kongres: **Toblacher Gespräche 2013**. 27.9.2013 – 29.9.2013. Toblach. Organizira: Akademie der Toblacher Gespräche, c/o Kulturzentrum Grand Hotel Toblach, Toblach/Südtirol/IT. [Več o tem »](#)

Konferenca/kongres, Sejem/tr: **Inovacija energetike '13**. 9.10.2013. Brdu. Jezik: sl. Organizira: Prosperia, Ljubljana/SI. [Več o tem »](#)

akcija: **Cycling in Central and Eastern European Cities**. 15.10.2013. Ljubljana. Jezik: en. Organizira: Baltic Environmental Forum Deutschland e. V., Hamburg/DE. [Več o tem »](#)

54° Stalni Obdor. 16.10.2013 – 17.10.2013. Saint Vincent. Organizira: Ständiges Sekretariat der Alpenkonvention, Innsbruck/AT. [Več o tem »](#)

Konferenca/kongres: **High Summit Lecco 2013**. 23.10.2013 – 25.10.2013. Lecco. Organizira: Comune di Lecco, Lecco/IT. [Več o tem »](#)

Saj ni res, pa je!

... "Goms mora postati dolina brez volkov!" Tako odločno so pred kratkim zahtevali predstavniki občin, ki ležijo v tem delu Valaisa: "Če se bo na območju Gomsa pojavil volk, ga je treba odstraniti, tj. uspavati, ga odnesti tja, od koder je prišel, ga preseliti na območje parka - ali pa zanj odrediti odstrel." Prve dni septembra so nato lovci "volka ubijalca", kot so ga poimenovali mediji, vzeli na muho. Strogo zaščiten žival je pred tem raztrgala trideset ovac, ki so se mirno pasle na pašniku, ne da bi jih varovali pastirski psi. Odstreljeni volk leži trenutno v veterinarski kliniki v Bernu. A prebivalci Gomsa bodo morali, če bodo še naprej hoteli pasti drobnico na pašnikih, ki niso ustrezno zavarovani, spet kmalu poprijeti za puško, saj na območje kantona Valais vedno znova zaidejo volkovi iz Italije, Francije, tudi Graubündna ... Viri in več informacij na: www.gruppe-wolf.ch/index (de), www.nzz.ch/aktuell/panorama (de), www.lastampa.it/2013/09/04/edizioni/verbania (it)